

Flora en fauna in m.e.r.

Welke informatie is nodig over flora, fauna en soortenbescherming in een milieueffectrapport (MER)? Wanneer is de effectbeoordeling compleet? Welke maatregelen en alternatieven zijn mogelijk en nodig? Deze factsheet gaat over de benodigde informatie voor soorten in het MER en geeft een aanpak per type plan of project. Belangrijke boodschap is om de keuzes te beschrijven en te verantwoorden.

Deze factsheet gaat niet over soorten die via gebiedsbescherming beschermd zijn (zie daarvoor de [Factsheet Natuurbescherming in m.e.r.](#)).

Een MER geeft inzicht in de aanzienlijke milieugevolgen van een plan of project en maatregelen om deze gevolgen te verminderen of te voorkomen. Reële alternatieven met minder milieugevolgen horen in het MER.

Dit geldt ook voor flora en fauna. Het is niet nodig om voor elk project alle soorten te beschrijven. Het MER hoeft alleen in te gaan op beschermde en/of kenmerkende soorten waar ook negatieve effecten op worden verwacht. Deze factsheet helpt te bepalen welke soorten dat zijn: van breed en algemeen naar smal en specifiek in twee stappen. Ten slotte wordt samengevat wat moet worden opgenomen in het MER.

1. Geef een algemeen beeld van de natuur

Om een goed overzicht te krijgen en de juiste informatie in het MER op te nemen is het belangrijk breed te beginnen. Een omgevingsanalyse geeft een algemeen beeld van de natuur, de aanwezige soortgroepen en hun onderlinge relaties in het studiegebied. Een voorbeeld: Een poldergebied met hoge weidevogeldichtheden in open en natte gebiedsdelen.

Geef de waardevolle gebiedsdelen bij voorkeur op kaart aan. Dit kan met een bureauonderzoek. Hiervoor zijn veel (gratis) bronnen beschikbaar (zie achterzijde).

2. Wat is er nodig voor dit project of plan?

Niet elke ingreep heeft grote invloed op soorten. Afhankelijk van de verhouding tussen aard en omvang van het voornemen ten opzichte van de natuurwaarden, wordt verder 'ingezoomd'. Dit is een iteratief proces.

De volgende elementen zijn bepalend voor het onderzoek:

- Wat is de kans op effecten op soorten?
- Welke keuzes worden in het voorliggende besluit onomkeerbaar vastgelegd?

Grote kans op effecten, keuzes worden gemaakt

Bij deze concrete plannen en projecten is het meestal nodig om de effecten gedetailleerd in beeld te brengen. Dit is bijvoorbeeld het geval als uit de gebiedsanalyse blijkt dat er een grote kans is op effecten op kenmerkende / beschermde flora- en fauna. Na vaststelling van het voornemen worden immers locatiekeuzes gemaakt of kan zelfs direct tot uitvoering worden overgegaan.

Denk bijvoorbeeld aan een woningbouwproject waarin de verschillende functies precies zijn bestemd, een dijkverzwaring of de realisatie van een bedrijventerrein.

Aanpak:

- Bepaal de kenmerkende/beschermde flora- en fauna waar effecten op zijn te verwachten. Vaak is een uitgebreider bureauonderzoek nodig en soms een gerichte veldinventarisatie.
- Werk mitigerende en/of compenserende maatregelen uit, toegespitst op de locatie en het type effect en beoordeel deze op beschikbaarheid en realiteitszin.
- Werk alle alternatieven in het MER op een gelijk detailniveau uit.

Let op: bovenstaande kan ook voor een **structuurvisie** gelden. Bijvoorbeeld als locaties worden vastgelegd en in vervolgbesluiten niet meer kunnen worden aangepast terwijl de effecten aanzienlijk zijn. Kijk dan of er reële maatregelen beschikbaar zijn. Zo niet, breng dan met bijvoorbeeld het stoplichtmodel de risico's voor de (vervolg)besluitvorming in beeld. Kijk bij 'rood licht' ook naar (locatie-)alternatieven met minder of geen gevolgen voor flora en fauna. Stem de informatie over soorten dan af op het ontwikkelen van zinvolle locatiealternatieven, en werk deze voor de alternatieven op gelijk detailniveau uit.

Bestemmingsplan Buitengebied

Het Bestemmingsplan Buitengebied in Overijssel maakt met wijzigingsbevoegdheden groeiruimte tot maximaal 2 hectare voor tientallen bestaande agrariërs mogelijk.

In het MER wordt op basis van bureauonderzoek bekeken waar in het plangebied mogelijk belangrijke soorten voorkomen. Daaruit blijkt dat in het noordoostelijke deel de strikt beschermde steenuil voorkomt. In dat deel van het gebied wordt geïnventariseerd waar de steenuil nestelt. Op basis van de maximale mogelijkheden inclusief wijzigingsbevoegdheden worden de effecten bepaald. Tenslotte wordt bekeken of er maatregelen mogelijk zijn, zoals bijvoorbeeld het anders intekenen van het bouwvlak. Omdat de maatregelen voldoende effectief blijken te zijn, is het niet nodig om naar locatiealternatieven te kijken.

Grote kans op effecten, flexibiliteit voor vervolgbesluiten

Voorbeelden hiervan zijn de meeste structuurvisies en globale bestemmingsplannen, waarbij er nog ruimtelijke besluiten volgen waarin zaken nader worden vastgelegd en uitgewerkt.

Aanpak:

- Bepaal de kenmerkende/beschermde flora- en fauna waar effecten op zijn te verwachten. Soms is uitgebreider bureauonderzoek en incidenteel een veldinventarisatie nodig. Bijvoorbeeld voor onderdelen die al definitief worden vastgelegd op een locatie waar mogelijk onacceptabele effecten op soorten zijn te verwachten.
- Geef een globaal overzicht van beschikbare en realistische mitigerende en compenserende maatregelen.
- Breng de risico's en aandachtspunten voor vervolgbesluitvorming in beeld, bijvoorbeeld met het stoplichtmodel.

Als de kans op negatieve effecten in vrijwel het hele plangebied aanwezig is, kan meer onderzoek nodig zijn, omdat dan, ook met flexibiliteitsbepalingen, effecten in het vervolg niet voorkomen kunnen worden.

Lage kans op effecten

Als de kans op effecten op kenmerkende/beschermde flora en fauna laag is, volstaat een bureauonderzoek en hoeven er waarschijnlijk geen maatregelen en alternatieven beschreven te worden. Een voorbeeld is de uitbreiding van een installatie binnen een bestaand gebouw. Er is dan geen informatie nodig over flora en fauna. Onderbouw wel waarom de kans op effecten op kenmerkende/beschermde flora en fauna laag is.

Kortom: wat moet er nu in het MER?

Geef in het MER een algemeen beeld van de natuur in het studiegebied (ecosysteem, met waardevolle gebiedsdelen op kaart). Ga vervolgens na of:

- het voornemen de gunstige staat van instandhouding bedreigt van de lokale populatie van belangrijke en kenmerkende soorten voor het gebied;
- het voornemen negatieve gevolgen heeft voor Flora- en faunawetsoorten (Ffw-soorten) en de belangrijkste Rode Lijstsoorten;
- verbodsbepalingen uit de Ffw worden overtreden;
- mitigerende en compenserende maatregelen nodig en/of mogelijk zijn om de negatieve effecten te beperken;
- (locatie-)alternatieven nodig zijn.

Beschrijf ook de leemten in kennis en onderbouw eventueel waarom het niet mogelijk is deze leemten op te vullen. **Onderbouw** in elk geval de gemaakte keuzes van de relevante soorten voor het project. Zo is voor iedereen duidelijk of het MER compleet is wat betreft effecten op soorten, mogelijke maatregelen en alternatieven.

NB: Het MER hoeft niet in te gaan op de verwachte verleenbaarheid van een Ffw-ontheffing.

Wat te doen met jaarrond beschermde verblijfplaatsen?

Een aantal broedvogelsoorten, zoals de steenuil, heeft een jaarrond beschermde verblijfplaats. Dat betekent dat planning van werkzaamheden buiten het broedseizoen niet als mitigerende maatregel kan worden ingezet. In de praktijk blijkt het vaak moeilijk om maatregelen te nemen die negatieve effecten op deze soorten voorkomen. Besteed in het MER daarom bijzondere aandacht aan jaarrond beschermde verblijfsplaatsen en breng de risico's en onmogelijkheden voor het besluit in beeld.

Bronnen

Bronnen om een algemeen beeld te krijgen van voorkomen van planten en dieren en voor ecosysteeminformatie:

- Landelijke en regionale verspreidingsatlassen
- [Natuurloket](#) – Nationale Database Flora en Fauna
- [Portaal Natuur en Landschap](#) – Digitale Keten Natuur
- Telgegevens Rijkswaterstaat

Relevante Rode Lijsten voor m.e.r.

Rode Lijsten geven geen wettelijke beschermingsstatus maar zijn een belangrijke graadmeter voor hoe het met een soort gaat. Dat een soort op een Rode Lijst staat, betekent vrijwel altijd dat de soort niet in een gunstige staat van instandhouding is.

Ga in elk geval in op de volgende Rode Lijsten: hogere planten, zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, dagvlinders, sprinkhanen en krekels, libellen.

Links

- [ndff.nl](#)
- [waarneming.nl](#)
- [zoogdieratlas](#)
- [sovon.nl/vogelinfo](#)
- [soortenbank.nl](#)
- [raxon](#)
- [libellennet](#)
- [vlindernet](#)
- [verspreidingsatlas](#)

Zie ook andere websites van soortenorganisaties. Ook zijn er apps beschikbaar die een eerste indruk geven van de soorten in een gebied.

Meer informatie? www.commissiemer.nl

Of stel uw vraag aan onze helpdesk: 030-234 7666 of kennisplatform@eia.nl

- Andere **factsheets** rond dit thema vindt u op de website van de Commissie.
- De Commissie houdt actuele **jurisprudentie** in de gaten en zet de belangrijkste uitspraken op haar website.

U kunt geen rechten ontleen aan deze factsheet. De informatie in deze factsheet is bedoeld als algemene handreiking voor de praktijk, maar bevat nadrukkelijk geen specifiek advies voor individuele situaties.

Factsheet 36, 25 april 2014